Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)

den 23 oktober 2025 *

”Begäran om förhandsavgörande – Civilrättsligt samarbete – Förordning (EU) nr 1215/2012 – Artikel 25.1 – Avtalsvillkor om domstols behörighet i ett entreprenadavtal – Överlåtelse av en fordran som uppstått till följd av avtalet – Huruvida förvärvaren av fordran kan göra avtalsvillkoret om domstols behörighet gällande mot gäldenären – Villkor”

I mål C-682/23,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Curtea de Apel Cluj (Appellationsdomstolen i Cluj, Rumänien) genom beslut av den 25 oktober 2023, som inkom till domstolen den 15 november 2023, i målet

E.B. sp. z o.o.

mot

K.P. sp. z o.o.,

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden I. Ziemele samt domarna A. Kumin (referent) och S. Gervasoni,

generaladvokat: D. Spielmann,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– E.B. sp. z o.o., genom D.-V. Ceauşu och A. Cristescu, avocați,

– K.P. sp. z o.o., genom H. Bora, avocat, M. Ostrowski, prawny radca, och R.-E. Stuparu, avocață,

– Schweiz regering, genom M. Kähr och L. Lanzrein, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: rumänska.

– Europeiska kommissionen, genom A. Biolan och S. Noë, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Beslut

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 25.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 2012, s. 1) (nedan kallad Bryssel Ia-förordningen).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan E.B. sp. z o.o. och K.P. sp. z o.o., två bolag bildade enligt polsk rätt, angående de rumänska domstolarnas behörighet att pröva en talan som E.B. väckt mot K.P., vid vilka talan väckts med stöd av ett avtal om domstols behörighet som ingåtts mellan sistnämnda bolag och det rumänska bolaget E. SA som har överlåtit den fordran som talan avser till E.B.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Förordning (EG) nr 44/2001

3 I artikel 23.1 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1) (nedan kallad Bryssel I-förordningen) föreskrevs följande:

”Om parterna har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en medlemsstat skall vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, och minst en av parterna har hemvist i en medlemsstat, skall endast den domstolen eller domstolarna i den medlemsstaten ha behörighet. En sådan behörighet ska vara exklusiv om parterna inte har träffat avtal om annat. Ett sådant avtal om behörighet skall vara antingen

a) skriftligt eller muntligt och skriftligen bekräftat, eller

b) i en form som överensstämmer med praxis som parterna har utbildat mellan sig, eller

c) i internationell handel, i en form som överensstämmer med handelsbruk eller annan sedvänja som parterna kände till eller borde ha känt till och som är allmänt känd och regelmässigt iakttas av parter i avtal av föreliggande typ vid det ifrågavarande slaget av handel.”

Bryssel Ia-förordningen

4 Skälen 15, 16 och 19 i Bryssel Ia-förordningen har följande lydelse:

”(15) Behörighetsbestämmelserna bör uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist. Det bör alltid kunna gå att bestämma vilken domstol som är behörig utifrån denna princip, utom i vissa bestämda fall när tvistens art eller hänsynen till parternas rätt att själva avtala om behörig domstol gör det berättigat att använda något annat kriterium om anknytning. I fråga om juridiska personer måste hemvisten kunna bestämmas på ett objektivt sätt så att de gemensamma reglerna blir överskådliga och behörighetskonflikter kan undvikas.

(16) Principen om att domstolen där svaranden har hemvist är behörig bör kompletteras med alternativa behörighetsgrunder i de fall där det finns en nära anknytning mellan domstolen och tvisteföremålet eller då detta krävs för att underlätta en korrekt rättskipning. Detta kriterium om nära anknytning bör säkerställa ökad rättssäkerhet och förhindra att svaranden kan stämmas i en domstol i en medlemsstat som han eller hon inte rimligen kunde förutse. …

…

(19) Parternas rätt att själva avtala om behörig domstol bör respekteras med förbehåll för de exklusiva behörighetsgrunderna i denna förordning, utom när det gäller försäkrings-, konsument- och anställningsavtal, där endast begränsad autonomi medges.”

5 I artikel 4.1 i förordningen föreskrivs följande:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, ska talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han eller hon har medborgarskap.”

6 I artikel 15.1 i förordningen föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat får väckas vid domstol i en annan medlemsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitten 2–7 i detta kapitel.”

7 I artikel 25 i förordningen föreskrivs följande:

”1. Om parterna, oberoende av var de har hemvist, har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en medlemsstat ska vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, ska endast den domstolen eller de domstolarna ha behörighet, såvida inte avtalet är ogiltigt på materiell grund enligt lagen i den medlemsstaten. En sådan behörighet ska vara exklusiv om parterna inte har träffat avtal om annat. Avtalet om behörighet ska vara antingen

a) skriftligt eller muntligt och skriftligen bekräftat, eller

b) i en form som överensstämmer med praxis som parterna har utbildat mellan sig, eller

c) i internationell handel, i en form som överensstämmer med handelsbruk eller annan sedvänja som parterna kände till eller borde ha känt till och som är allmänt känd och regelmässigt iakttas av parter i avtal av föreliggande typ vid det ifrågavarande slaget av handel.

…

4. Avtal om domstols behörighet eller motsvarande bestämmelser i en handling varigenom en trust har bildats har ingen verkan om de strider mot bestämmelserna i artiklarna 15, 19 eller 23 eller om de domstolar vilkas behörighet de utesluter har exklusiv behörighet enligt artikel 24.

5. Ett avtal om domstols behörighet som utgör en del av ett annat avtal ska behandlas som ett särskilt avtal, oberoende av övriga avtalsvillkor.

…”

Nationell rätt

Rumänsk rätt

8 Artikel 1068.1 i Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (lagen nr 134/2010 om civilprocess) av den 1 juli 2010 (åter offentliggjord i *Monitorul Oficial al României*, del I, nr 247 av den 10 april 2015) (nedan kallad civilprocesslagen) har följande lydelse:

”I förmögenhetsrättsliga frågor får parterna avtala om vilken domstol som ska vara behörig att pröva en pågående eller potentiell tvist som har sin grund i en anknytning till ett annat land. Avtalet kan ingås skriftligen genom telegram, telex, telefax eller annat kommunikationsmedel som styrker avtalet. Om inget annat anges är den avtalade domstolens behörighet exklusiv.”

9 I artikel 1071 i civilprocesslagen föreskrivs följande:

”1. Den domstol vid vilken talan väckts ska ex officio pröva sin internationella behörighet i enlighet med nationella behörighetsregler. Om den domstolen finner att varken den eller någon annan rumänsk domstol är behörig, ska den avvisa talan på grund av att talan inte omfattas av de rumänska domstolarnas behörighet, med förbehåll för tillämpningen av artikel 1070. Domstolens avgörande kan överklagas till en högre instans.

2. De rumänska domstolars bristande internationella behörighet kan åberopas i alla skeden av förfarandet, även direkt inom ramen för ett överklagande. …”

Polsk rätt

10 I artikel 509 § 2 i Kodeks cywilny (civillagen) av den 23 april 1964 (Dz. U. nr 16, position 93), i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet (nedan kallad den polska civillagen), föreskrivs att ”förvärvaren utöver fordran erhåller de rättigheter som är knutna till denna, bland annat anspråk på dröjsmålsränta”.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

11 E. B. och E. PL., två bolag bildade enligt polsk rätt, ingick den 24 mars respektive den 24 juli 2017 två avtal. Det första avtalet avsåg iordningställande av en tomt för uppförande av en ny trävarufabrik i Polen och det andra avsåg byggarbeten för uppförandet av själva fabriken. Enligt dessa avtal åtog sig E. PL. i synnerhet att gentemot E.B. tillhandahålla tjänster avseende projekteringen av byggnadsverket och att utföra grunden för byggnaden.

12 Den 4 mars 2017 ingick E. PL. ett entreprenadavtal med det rumänska bolaget E. SA Den 10 juli 2017 ingick sistnämnda bolag i sin tur ett entreprenadavtal med det polska bolaget K.P (nedan kallat det aktuella entreprenadavtalet). Sistnämnda avtal innehöll en prorogationsklausul enligt vilken ”varje tvist ska avgöras av domstolen på den ort där avtalsparten har sitt säte” (nedan kallad den ifrågavarande prorogationsklausulen), utan att det preciserades exakt vad som skulle förstås med begreppet ”avtalspart”.

13 Samtliga fyra avtal som avses i de två föregående punkterna innehåller en klausul om att de ska regleras enligt polsk lag.

14 Genom ett avtal om överlåtelse av fordran av den 16 december 2021, som ingicks mellan E. SA och E.B. med deltagande av E. PL., överlät E. SA en fordran avseende ersättning till E.B. uppgående till 14 050 878,35 polska zloty (PLN) (cirka 3 289 311 EUR) (nedan kallad skadeståndsfordran). Detta var en fordran som E. SA hade gentemot K.P. på grund av att K.P. inte hade fullgjort sina avtalsenliga skyldigheter enligt det aktuella entreprenadavtalet.

15 Den 21 december 2021 väckte E.B. talan mot K.P. vid Tribunalul Specializat Cluj (Specialdomstolen i Cluj, Rumänien) och yrkade betalning av skadeståndsfordran jämte dröjsmålsränta. Till stöd för sin talan har E.B. åberopat såväl K.P.:s avtalsenliga skyldigheter som dess utomobligatoriska skadeståndsansvar. För att motivera att talan väcktes just vid Tribunalul Specializat Cluj (Specialdomstolen i Cluj) åberopade E.B. den ifrågavarande prorogationsklausulen och anförde att den domstolen var behörig i egenskap av domstol inom vars domkrets E. SA hade sitt säte.

16 Till sitt försvar framställde K.P. en invändning om att rumänska domstolar saknade internationell behörighet. Vad gäller yrkandet om utomobligatoriskt skadeståndsansvar anförde K.P. att den ifrågavarande prorogationsklausulen inte var tillämplig på detta område med hänvisning till artikel 7.2 i Bryssel Ia-förordningen. Enligt denna artikel skulle polska domstolar vara behöriga eftersom den påstådda skadan hade inträffat i Polen. K.P. gjorde även gällande att E.B., i egenskap av tredje man i förhållande till det aktuella entreprenadavtalet, inte kunde åberopa den ifrågavarande prorogationsklausulen.

17 Genom dom av den 19 december 2022 biföll Tribunalul Specializat Cluj (Specialdomstolen i Cluj) invändningen om bristande behörighet och avvisade följaktligen överklagandet på grund av att rumänska domstolar saknade behörighet. Den 11 april 2023 överklagade E.B. denna dom till Curtea de Apel Cluj (Appellationsdomstolen i Cluj, Rumänien), som är den hänskjutande domstolen.

18 E.B. har i huvudsak anfört att det är tillräckligt att den som förvärvar en fordran som uppstått till följd av ett avtal innehållande denna prorogationsklausul samtycker till denna, oavsett vid vilken tidpunkt förvärvaren ger uttryck för ett sådant samtycke, för att klausulen ska få verkan. Den ursprungliga medkontrahenten till överlåtaren, mot vilken klausulen görs gällande, är nämligen

inte skyldig att ge ett nytt samtycke, eftersom den gav sitt samtycke när avtalet ingicks. I en sådan situation skulle den nationella domstol som utsetts genom denna klausul inte längre behöva pröva huruvida förvärvaren har övertagit överlåtarens rättigheter och skyldigheter. En sådan prövning är nämligen endast relevant i en situation där det är gäldenären som avser att, gentemot samma förvärvare, göra gällande en prorogationsklausul i det avtal enligt vilket den överlåtna fordran uppkom. I förevarande fall har E.B., i egenskap av förvärvare av skadeståndsfordran, emellertid inte invänt mot tillämpningen av den ifrågavarande prorogationsklausulen, utan har till och med åberopat den. Eftersom E.B. har ställning som förvärvare av en fordran som följer av det aktuella entreprenadavtalet, i vilket denna klausul ingår, saknas det anledning att tillämpa domstolens praxis avseende situationer där tredje man inte har någon anknytning till den prorogationsklausul som en av de ursprungliga avtalsparterna avsåg att göra gällande.

19 K.P. har anfört att en prorogationsklausul endast kan ha verkan mellan de ursprungliga avtalsparterna och inte i förhållande till tredje man, såsom förvärvaren av en fordran som uppstått till följd av avtalet. En sådan klausul är nämligen personlig och baserad på ömsesidigt förtroende (*intuitu personae*) då den är resultatet av förhandlingar mellan de ursprungliga parterna. För det fall en tvist uppkommer är det således nödvändigt att pröva huruvida förvärvaren av den fordran som uppstått till följd av det ursprungliga avtalet och gäldenären är bundna av prorogationsklausulen i avtalet. Denna prövning ska göras separat eftersom en sådan klausul är självständig i förhållande till nämnda avtal. Det följer dessutom av principen om partsautonomi att tredje man inte kan göra gällande en prorogationsklausul mot den som undertecknat klausulen, eftersom dennes samtycke till klausulen har uttryckts med beaktande av det rättsförhållande som skapats med avtalsparten och är begränsat till förhållandet med denna avtalspart. Eftersom artikel 25 i Bryssel Ia-förordningen, som gäller prorogationsklausuler, utgör ett undantag från behörighetsreglerna i denna förordning och således ska tolkas och tillämpas restriktivt, ska förekomsten av ”ett avtal mellan parterna om att en domstol i en medlemsstat ska vara behörig att tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande”, i den mening som avses i denna bestämmelse, konstateras personligen med avseende på parterna i tvisten.

20 Den hänskjutande domstolen har påpekat att E.B. i förevarande fall, i egenskap av förvärvare av skadeståndsfordran, åberopar den ifrågavarande prorogationsklausulen och således använder sig av en rättighet som är knuten till det aktuella entreprenadavtalet som E.B. avser att göra gällande mot K.P., i egenskap av gäldenär som ursprungligen samtyckt till denna klausul vid avtalets undertecknande. I egenskap av förvärvare av denna enda fordran har E.B. däremot inte har övertagit E. SA:s samtliga rättigheter och skyldigheter enligt nämnda avtal.

21 Den hänskjutande domstolen har dessutom angett att enligt artikel 509 § 2 i den polska civillagen, som E.B. har åberopat till stöd för sitt överklagande och såsom den tolkats av Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen), medför överlåtelsen av fordran inte bara en överföring av ett anspråk som tillkommer förvärvarens tillgångar, utan även av de rättigheter som är knutna till denna fordran, inbegripet rätten att åberopa tillämpningen av en prorogationsklausul i det avtal vars bristande uppfyllelse har gett upphov till den aktuella fordran. Överlåtelsen av fordran innebär däremot inte att överlåtarens skyldigheter gentemot gäldenären övergår på förvärvaren.

22 Det är mot denna bakgrund som den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida artikel 25 i Bryssel Ia-förordningen ska tolkas så, att de bedömningskriterier som följer av EU-domstolens praxis, för att avgöra huruvida en prorogationsklausul är tillämplig i förhållandet mellan en av de ursprungliga parterna till det avtal i vilket klausulen ingår och en tredje man i förhållande till detta avtal, är tillämpliga i en sådan situation som den aktuella i det nationella målet.

23 Den hänskjutande domstolen har i detta avseende understrukit att de mål som gav upphov till domen av den 7 februari 2013, Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62), domen av den 21 maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335), och domen av den 18 november 2020, DelayFix (C-519/19, EU:C:2020:933), till skillnad från förevarande mål avsåg prorogationsklausuler som gjordes gällande mot tredje man som ursprungligen inte hade samtyckt till dem och som motsatte sig deras tillämpning.

24 Den hänskjutande domstolen har vidare påpekat att även om prorogationsklausulen, i det mål som avgjordes genom domen av den 28 juni 2017, Leventis och Vafeias (C-436/16, EU:C:2017:497), hade åberopats av tredje man i förhållande till det avtal där denna klausul ingick, hade denne tredje man emellertid inte något funktionellt samband med de ursprungliga avtalsparterna vilket motiverade att de rättigheter som följer av avtalet eller klausulen övertogs. Domstolens praxis avseende specialområden, bland annat konossement, försäkringsavtal och bolagsavtal, kan för övrigt inte generellt överföras på alla typer av avtal.

25 Enligt den hänskjutande domstolen följer det av principen om partsautonomi att en prorogationsklausul endast kan ha verkan i förhållandet mellan de parter som ursprungligen samtyckte till avtalet. Det förefaller således som om en tredje man i förhållande till det avtal i vilket en sådan klausul har införts inte kan åberopa denna, även om han förvärvar vissa rättigheter som följer av avtalet.

26 Den hänskjutande domstolen vill slutligen få klarhet i huruvida den ursprungliga medkontrahentens invändning är avgörande vid bedömningen av huruvida en prorogationsklausul i det avtal som denne ingått med överlåtaren av en fordran som uppkommit på grund av överlåtarens avtalsbrott och som åberopas av tredje man i egenskap av förvärvare av denna fordran kan tillämpas. Den hänskjutande domstolen vill även få klarhet i huruvida det, för att denne tredje man med framgång ska kunna åberopa denna klausul, krävs att gäldenären, i egenskap av ursprunglig avtalspart, lämnar ett nytt samtycke i detta avseende.

27 Mot denna bakgrund beslutade Curtea de Apel Cluj (Appellationsdomstolen i Cluj) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Kan artikel 25 i [Bryssel Ia-förordningen] tolkas så, att den ger förvärvaren av en fordran som uppstått till följd av ett entreprenadavtal rätt att, gentemot den ursprungliga avtalsparten, åberopa den prorogationsklausul som är införd i nämnda avtal när överlåtelseavtalet, i enlighet med nationell lagstiftning som är tillämplig på sakfrågan i målet, inneburit en överföring av fordran och dess accessoriska rättigheter, men inte av de skyldigheter som följer av det ursprungliga avtalet?

2) Är det i ett fall som det ovannämnda av betydelse för fastställandet av vilken domstol som är behörig att den part som har ingått prorogationsklausulen, mot vilken talan har väckts, framställer en invändning? Krävs det att denna part ger ett nytt samtycke innan eller i samband med att talan väcks för att förvärvaren, som är tredje man i förhållande till det ursprungliga avtalet, ska kunna åberopa prorogationsklausulen?”

Prövning av tolkningsfrågorna

28 Den hänskjutande domstolen har ställt sina frågor, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 25.1 i Bryssel Ia-förordningen ska tolkas så, att tredje man, i egenskap av förvärvare av en fordran som uppstått till följd av att ett avtal innehållande en prorogationsklausul inte har fullgjorts, kan åberopa denna klausul gentemot den ursprungliga medkontrahenten, i egenskap av gäldenär, i samband med en talan om indrivning av nämnda fordran, utan gäldenärens samtycke, i en situation där en överlåtelse av en fordran, i enlighet med den nationella rätt som är tillämplig på detta avtal, såsom den tolkats i nationell rättspraxis, inte bara medför att fordran tillkommer förvärvarens tillgångar, utan även en övergång av de rättigheter som är knutna till nämnda fordran, inbegripet rätten att åberopa en prorogationsklausul i nämnda avtal.

29 I artikel 25.1 första meningen i Bryssel 1a-förordningen föreskrivs att om ”parterna, oberoende av var de har hemvist, har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en medlemsstat ska vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, ska endast den domstolen eller de domstolarna ha behörighet, såvida inte avtalet är ogiltigt på materiell grund enligt lagen i den medlemsstaten”.

30 I denna bestämmelse preciseras således varken huruvida en prorogationsklausul kan anses gälla fler än avtalsparterna på så sätt att klausulen överförs till tredje man som är part i ett senare avtal och som, helt eller delvis, övertar de rättigheter och skyldigheter som tillkommer någon av parterna i det ursprungliga avtalet (dom av den 25 april 2024, Maersk och Mapfre España, C-345/22–C-347/22, EU:C:2024:349, punkt 47 och där angiven rättspraxis) eller huruvida en sådan tredje man kan göra klausulen gällande gentemot en av de ursprungliga avtalsparterna.

31 Enligt artikel 25.1 i Bryssel Ia-förordningen krävs emellertid otvetydigt, såsom materiellt giltighetsvillkor, att parterna ska ha ”träffat avtal” om att en domstol eller domstolarna i en medlemsstat ska vara behöriga (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 februari 2025 Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, punkt 35).

32 Av fast rättspraxis framgår att eftersom artikel 25 i Bryssel Ia-förordningen utgör ett undantag från såväl regeln i artikel 4 i förordningen, enligt vilken behörigheten bestäms av den allmänna principen om svarandens forum, som från regeln om att de särskilda behörighetsbestämmelserna fastställs i artiklarna 7–9 i förordningen, ska tolkas restriktivt med avseende på de villkor som uppställs i denna artikel (dom av den 27 februari 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, punkterna 34 och där angiven rättspraxis).

33 Det framgår av domstolens rättspraxis att den domstol där talan har väckts har en skyldighet att vid processens början pröva huruvida parterna verkligen har lämnat sitt samtycke till prorogationsklausulen. Samtycket måste framgå klart och tydligt och formkraven i artikel 25.1 i Bryssel I-förordningen syftar därvid till att säkerställa att samtycke verkligen föreligger. Härav följer att en prorogationsklausul i ett avtal i princip endast kan ha rättsverkan mellan de parter som har samtyckt till att ingå avtalet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 november 2020, DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933, punkterna 41 och 42 samt där angiven rättspraxis).

34 Enligt domstolens rättspraxis framgår emellertid att en prorogationsklausul som tredje man inte har samtyckt till endast kan göras gällande gentemot denne tredje man under förutsättning att denne, i enlighet med tillämplig nationell materiell rätt såsom den fastställts med tillämpning av

den internationella privaträtten vid den domstol där talan väckts, har övertagit den andra avtalspartens samtliga rättigheter och skyldigheter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punkt 65, och dom av den 18 november 2020, DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933, punkt 47 och där angiven rättspraxis).

35 Omvänt måste tredje man i förhållande till det avtal som innehåller en prorogationsklausul således kunna åberopa denna klausul gentemot en ursprunglig avtalspart på samma villkor som avtalsparten skulle kunna göra gällande nämnda klausul mot denne tredje man, det vill säga när vederbörande har övertagit den andra ursprungliga avtalspartens samtliga rättigheter och skyldigheter.

36 I annat fall skulle nämligen den ursprunglige medkontrahenten, i egenskap av gäldenär, medges fler rättigheter än den hade före överlåtelsen av fordran, eftersom denne medkontrahent till följd av överlåtelsen skulle kunna välja att inte längre vara bunden av det avtal om domstols behörighet som ingåtts med överlåtaren (se, analogt, dom av den 25 april 2024, Maersk och Mapfre España, C-345/22 - C-347/22, EU:C:2024:349, punkt 62 och där angiven rättspraxis).

37 En sådan lösning är nödvändig med hänsyn till de mål som eftersträvas med Bryssel Ia-förordningen, såsom de framgår av bland annat skälen 15 och 16 i förordningen, enligt vilka unionslagstiftaren har avsett att införa behörighetsregler som uppfyller kravet på förutsebarhet och öppenhet i syfte att stärka rättssäkerheten och underlätta en god rättskipning. Domstolen har således vid upprepade tillfällen slagit fast att det, för att främja dessa mål, särskilt det som avser rättssäkerheten, är nödvändigt att stärka rättsskyddet för personer som är etablerade i Europeiska unionen, genom att göra det möjligt för käranden att enkelt identifiera den domstol vid vilken talan kan väckas och för svaranden att rimligen förutse vid vilken domstol vederbörande kan komma att stämmas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 februari 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, punkterna 38 och 39 samt där angiven rättspraxis).

38 Sådana syften skulle emellertid kunna äventyras om möjligheten att göra gällande en prorogationsklausul i förhållandet mellan en av de ursprungliga parterna till det avtal i vilket klausulen ingår och tredje man var beroende av huruvida det är en av de ursprungliga avtalsparterna eller denne tredje man som först åberopar klausulen genom att väcka talan vid den utpekade domstolen. Detta skulle vara fallet om nämnda tredje man inte kunde åberopa klausulen gentemot de ursprungliga avtalsparterna på samma villkor som de under vilka de, i enlighet med den rättspraxis som nämns i punkt 34 ovan, skulle kunna åberopa samma klausul gentemot denne tredje man.

39 Av detta följer att i en situation där en ursprunglig part i det avtal som innehåller en prorogationsklausul inte har samtyckt till att denna klausul görs gällande mot vederbörande av tredje man i förhållande till detta avtal, kan den sistnämnde ändå åberopa nämnda klausul mot denna ursprungliga avtalspart om denne tredje man hade övertagit den andra ursprungliga avtalspartens samtliga rättigheter och skyldigheter enligt avtalet.

40 Med förbehåll för den prövning som det ankommer på den hänskjutande domstolen att göra, har K.P., i egenskap av gäldenär i förhållande till den ifrågavarande skadeståndsfordran, i förevarande fall inte uttryckligen samtyckt till att E.B. åberopar den ifrågavarande prorogationsklausulen mot honom. E.B. har dessutom inte heller övertagit E. SA:s samtliga rättigheter och skyldigheter enligt det aktuella entreprenadavtalet. Det framgår nämligen av handlingarna i målet att E. SA:s överlåtelse till E.B. begränsades till den ifrågavarande fordran.

41 Enligt de uppgifter som lämnats av den hänskjutande domstolen har Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) emellertid i sin praxis tolkat artikel 509 § 2 i den polska civillagen, som är tillämplig på samtliga avtal som ingåtts mellan parterna i det nationella målet, såsom framgår av punkt 13 ovan, på så sätt att överlåtelsen av fordran inte bara medför att själva fordran överförs till förvärvarens tillgångar. Även de rättigheter som är knutna till denna fordran – det vill säga i förevarande fall det ifrågavarande anspråket på skadestånd inbegripet möjligheten att åberopa en prorogationsklausul i det avtal vars bristande uppfyllelse har gett upphov till fordran – ska enligt nämnda bestämmelse överföras.

42 Den hänskjutande domstolen vill därför få klarhet i huruvida artikel 25.1 i Bryssel Ia-förordningen utgör hinder för sådan nationell rättspraxis, av vilken det framgår att en prorogationsklausul med giltig verkan kan göras gällande mot den ursprungliga medkontrahenten, i egenskap av gäldenär, av tredje man i förhållande det avtal i vilket klausulen ingår, när denne tredje man har förvärvat en fordran som grundar sig på detta avtal, trots att medkontrahenten inte har samtyckt till att klausulen görs gällande mot honom.

43 I enlighet med den praxis från domstolen som det redogjorts för i punkt 33 i förevarande dom kan en prorogationsklausul i ett avtal i princip endast ha verkan mellan de parter som har samtyckt till att ingå avtalet. Det ska emellertid preciseras att denna rättspraxis syftar till att skydda tredje man i förhållande till avtalet, snarare än de ursprungliga parterna i samma avtal.

44 Även om det kan konstateras att de ursprungliga avtalsparterna verkligen har samtyckt till att bli bundna av prorogationsklausulen vad avser tvister som uppkommer till följd av det avtal som innehåller klausulen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 april 2024, Maersk och Mapfre España, C-345/22–C-347/22, EU:C:2024:349, punkt 51 och där angiven rättspraxis), befinner sig dessa ursprungliga avtalsparter nämligen inte i en situation som är jämförbar med situationen för tredje man i förhållande till avtalet, till vilken en fordran som följer av avtalet har överlåtits men som inte har samtyckt till klausulen. Det saknas således anledning att tillerkänna dessa avtalsparter samma skydd som en sådan tredje man.

45 Såsom framgår av domstolens praxis avseende artikel 23.1 i Bryssel I-förordningen syftar begränsningen av ett avtal om domstols behörighet, till enbart tvister som uppkommer i anledning av det rättsförhållande för vilket avtalet träffades, till att undvika att en part överraskas av att behörigheten tilldelats en viss domstol när det gäller tvister som har sitt ursprung i ett annat förhållande än det med anledning av vilket avtalet om domstols behörighet träffats (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punkt 68 och där angiven rättspraxis). Eftersom artikel 25 i Bryssel Ia-förordningen, som enligt tabellen i bilaga III till denna förordning motsvarar artikel 23 i Bryssel I-förordningen, även innehåller uttrycket ”en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande”, kan denna rättspraxis överföras på artikel 25.1 i Bryssel Ia-förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 februari 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, punkt 45 och där angiven rättspraxis).

46 En tvist gällande indrivning av en skadeståndsfordran på grund av en av de ursprungliga avtalsparternas skyldigheter enligt ett avtal innehållande en prorogationsklausul, till följd av underlåtelse att fullgöra avtalet på ett korrekt sätt, har uppkommit i anledning av det rättsförhållande för vilket denna klausul avtalades. Av detta skäl kan denna ursprungliga avtalspart inte bli förvånad över att stämmas vid den domstol som avtalats genom prorogationsklausulen, för indrivning av skadeståndsfordran, även om denna fordran har överlåtits till tredje man i förhållande till avtalet.

47 Såsom framgår av domstolens praxis som redogjorts för ovan i punkt 36 får överlåtelsen av en fordran som följer av det avtal i vilket prorogationsklausulen ingår dessutom inte medföra att överlåtarens ursprungliga medkontrahent ges fler rättigheter än den hade före överlåtelsen.

48 Vid överlåtelse av en fordran som uppstått till följd av ett avtal innehållande en prorogationsklausul ska följaktligen gäldenären, överlåtarens ursprungliga medkontrahent, i princip fortsätta att vara bunden av denna klausul.

49 Denna ursprungliga medkontrahent ska emellertid inte försättas i en mindre fördelaktig situation på grund av överlåtelsen av fordran. Med andra ord ska prorogationsklausulen tolkas mot bakgrund av syftet att undvika varje situationen där medkontrahenten kan stämmas vid andra domstolar än dem där den andra ursprungliga avtalsparten i avtalet hade kunnat väcka talan enligt klausulen.

50 En sådan tolkning främjar nämligen målet som eftersträvas med Bryssel Ia-förordningen, att främja rättssäkerheten, vilket det erinrats om i punkt 37 ovan, genom att säkerställa att svaranden rimligen kan förutse vid vilken domstol talan kan väckas mot honom eller henne, och detta oberoende av huruvida en fordran som uppstått till följd av det avtal i vilket prorogationsklausulen ingår har överlåtits eller inte.

51 Det ska dessutom påpekas att Bryssel Ia-förordningen, på samma sätt som den Bryssel I-förordningen som den har ersatt, syftar till att säkerställa iakttagandet av rätten till försvar, att uppnå en skälig avvägning mellan kärandens och svarandens rättigheter och att i möjligaste mån skydda svarande med hemvist i unionen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 november 2011, Hypoteční banka, C-327/10, EU:C:2011:745, punkterna 33, 46 och 48). Dessa syften återspeglas bland annat i artikel 4.1 i Bryssel Ia-förordningen genom principen att talan mot personer som har hemvist i en medlemsstat ska väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat de har medborgarskap, och i artikel 5.1 i förordningen genom en begränsning av de fall då talan mot den som har hemvist i en medlemsstat i undantagsfall får väckas vid domstol i en annan medlemsstat.

52 De ursprungliga avtalsparterna kan dessutom redan i förväg uttryckligen avtala om att prorogationsklausulen i avtalet inte kan göras gällande mot dem om en fordran som uppstått till följd av avtalet överlåts till tredje man.

53 Det framgår nämligen av skäl 19 i Bryssel Ia-förordningen att unionslagstiftaren har haft för avsikt att prioritera iakttagandet av denna princip, vilket innebär att parternas val ska respekteras, med förbehåll dels för de undantag som föreskrivs i artikel 25.4 i förordningen, jämförd med artiklarna 15, 19 och 23 i samma förordning, i fråga om försäkrings-, konsument- och anställningsavtal, dels för de domstolar som har exklusiv behörighet enligt artikel 25.4 jämförd med artikel 24 i samma förordning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 februari 2025 Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, punkterna 56 och 64).

54 Såsom framgår av punkt 48 ovan ska däremot, i avsaknad av ett sådant uttryckligt samtycke, vid överlåtelse av en fordran som uppstått till följd av ett avtal innehållande en prorogationsklausul, gäldenären, som är överlåtarens ursprungliga medkontrahent, förbli bunden av denna klausul och ska inte ensidigt kunna motsätta sig att klausulen tillämpas när förvärvaren av denna fordran väcker talan vid den domstol som anges i klausulen för att driva in fordran.

55 I förevarande fall har E. SA och K.P., i egenskap av ursprungliga parter i det aktuella entreprenadavtalet, genom den ifrågavarande prorogationsklausulen kommit överens om att ”domstolen på den ort där avtalsparten har sitt säte” är behörig att pröva tvister som uppkommit till följd av detta avtal, vilket innefattar den ifrågavarande skadeståndsfordran som uppstått till följd av nämnda avtal. Det framgår emellertid av beslutet om hänskjutande att E.B., i egenskap av förvärvare av denna fordran, väckte talan vid samma domstol vid vilken E SA hade kunnat väcka talan med stöd av denna klausul om det sistnämnda bolaget inte hade överlåtit nämnda fordran. K.P. förefaller således inte befinna sig i en mindre fördelaktig situation på grund av överlåtelsen. Vidare framgår det inte av handlingarna i målet att dessa ursprungliga avtalsparter skulle ha kommit överens om att förvärvaren, för det fall en fordran som följer av det aktuella entreprenadavtalet överlåts, inte kan göra denna klausul gällande mot dem. Med förbehåll för den hänskjutande domstolens prövning förefaller E.B. följaktligen, inom ramen för det nationella målet, ha grund för att göra gällande samma klausul mot K.P. för att få betalt för den ifrågavarande fordran.

56 Mot bakgrund av samtliga ovanstående överväganden ska tolkningsfrågorna besvaras enligt följande. Artikel 25.1 i Bryssel Ia-förordningen ska tolkas så, att en tredje man, i egenskap av förvärvare av en fordran som uppstått till följd av att ett avtal innehållande en prorogationsklausul inte har fullgjorts, kan åberopa denna klausul gentemot den ursprungliga medkontrahenten, i egenskap av gäldenär, på samma villkor som den andra ursprungliga avtalsparten hade kunnat göra den gällande mot sin medkontrahent, i samband med en talan om indrivning av nämnda fordran och utan gäldenärens samtycke, i en situation där en överlåtelse av en fordran, i enlighet med den nationella rätt som är tillämplig på detta avtal, såsom den tolkats i nationell rättspraxis, inte bara medför att fordran tillkommer förvärvarens tillgångar, utan även en övergång av de rättigheter som är knutna till nämnda fordran, inbegripet rätten att åberopa en prorogationsklausul i nämnda avtal, såvida inte de ursprungliga avtalsparterna uttryckligen har kommit överens om att denna klausul inte ska kunna göras gällande gentemot dem om en fordran som uppstått till följd av samma avtal överlåts till tredje man.

Rättegångskostnader

57 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjätte avdelningen) följande:

Artikel 25.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område

ska tolkas så,

att en tredje man, i egenskap av förvärvare av en fordran som uppstått till följd av att ett avtal innehållande en prorogationsklausul inte har fullgjorts, kan åberopa denna klausul gentemot den ursprungliga medkontrahenten, i egenskap av gäldenär, på samma villkor som den andra ursprungliga avtalsparten hade kunnat göra den gällande mot sin medkontrahent, i samband med en talan om indrivning av nämnda fordran och utan

gäldenärens samtycke, i en situation där en överlåtelse av en fordran, i enlighet med den nationella rätt som är tillämplig på detta avtal, såsom den tolkats i nationell rättspraxis, inte bara medför att fordran tillkommer förvärvarens tillgångar, utan även en övergång av de rättigheter som är knutna till nämnda fordran, inbegripet rätten att åberopa en prorogationsklausul i nämnda avtal, såvida inte de ursprungliga avtalsparterna uttryckligen har kommit överens om att denna klausul inte ska kunna göras gällande gentemot dem om en fordran som uppstått till följd av samma avtal överlåts till tredje man.

Underskrifter